Eiropas Savienības
Oficiālais Vēstnesis

LV
L sērija

2024/2620

4.10.2024.

KOMISIJAS DELEĢĒTĀ REGULA (ES) 2024/2620

(2024.gada 30. jūlijs),

ar ko Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2003/87/EK papildina attiecībā uz prasībām, kuras jāizpilda, lai uzskatītu, ka siltumnīcefekta gāzes produktā ir kļuvušas pastāvīgi ķīmiski saistītas

(Dokuments attiecas uz EEZ)

EIROPAS KOMISIJA,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2003/87/EK (2003. gada 13. oktobris), ar kuru nosaka sistēmu siltumnīcas efektu izraisošo gāzu emisijas kvotu tirdzniecībai Savienībā un groza Padomes Direktīvu 96/61/EK ([1]), un jo īpaši tās 12. panta 3.b punkta otro daļu,

tā kā:

(1) Direktīva 2003/87/EK ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu (ES) 2023/959 ([2]) ir grozīta, lai to salāgotu ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2021/1119 ([3]), kurā nosprausts mērķrādītājs līdz 2030. gadam neto emisijas samazināt vismaz par 55 % salīdzinājumā ar 1990. gada līmeni.

(2) Būtu jānosaka kritēriji un prasības, kas vajadzīgi, lai siltumnīcefekta gāzes uzskatītu par produktā pastāvīgi ķīmiski saistītām.

(3) Pašlaik pastāvīgai uzglabāšanai izmantotie uztveršanas un izmantošanas procesi piemērojami tikai CO_2 emisijām, jo citām siltumnīcefekta gāzēm, piemēram, CH_4 vai N_2O, pastāvīga uzglabāšana to emisiju mitigācijai nav vajadzīga. Tā kā ķīmiskās reakcijas izmantošanas procesā var izraisīt CO_2 molekulas ķīmisko pārveidi, būtu jāņem vērā arī oglekļa atomi, kas kļuvuši ķīmiski saistīti.

(4) Ir jānodrošina, ka CO_2 emisijas, kas produktā kļuvušas pastāvīgi ķīmiski saistītas, sniedz līdzīgu klimatisko ieguvumu kā ģeoloģiskā uzglabāšana, vienlaikus ņemot vērā šo dažādo pieeju atšķirīgo būtību. Tāpēc minētajam CO_2 produktā būtu jāpaliek pastāvīgi ķīmiski saistītam vismaz vairākus gadsimtus vai ilgāk, balstoties uz ķīmiskās saites veidu attiecīgajā produktā un tā normālu lietošanu un iespējamo apstrādi pēc kalpošanas laika beigām.

(5) Dažādi no uztvertā CO_2 izgatavotu produktu normālās lietošanas un kalpošanas laika beigu ceļi nozīmē, ka varbūtība, ka produktā iemiesotais uzglabātais ogleklis tiks emitēts, būs atšķirīga. Emisijas var rasties sadedzināšanas rezultātā, kas ir neatņemama produkta lietošanas daļa, piemēram, sintētisko degvielu gadījumā, vai kas notiek, produktu likvidējot, piemēram, ar atkritumu incinerāciju. Lai nodrošinātu, ka produktā uzglabātais ogleklis paliek pastāvīgi ķīmiski saistīts un vismaz vairākus gadsimtus nenonāk atmosfērā, CO_2 būtu jāpiesaista produktos, kas ir ilgmūžīgi jebkurā normālā lietošanā un ko pēc produkta kalpošanas laika beigām veiktā normālā darbībā likvidē veidā, kas nav incinerācija, kuras rezultātā uzkrātais ogleklis tiktu emitēts atmosfērā.

([1]) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2003/87/EK (2003. gada 13. oktobris), ar kuru nosaka sistēmu siltumnīcas efektu izraisošo gāzu emisijas kvotu tirdzniecībai Kopienā un groza Padomes Direktīvu 96/61/EK (OV L 275, 25.10.2003., 32. lpp.).

([2]) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2023/959 (2023. gada 10. maijs), ar ko groza Direktīvu 2003/87/EK, ar kuru nosaka sistēmu siltumnīcas efektu izraisošo gāzu emisijas kvotu tirdzniecībai Savienībā, un Lēmumu (ES) 2015/1814 par Savienības siltumnīcefekta gāzu emisijas kvotu tirdzniecības sistēmas tirgus stabilitātes rezerves izveidi un darbību (OV L 130, 16.5.2023., 134. lpp.).

([3]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/1119 (2021. gada 30. jūnijs), ar ko izveido klimatneitralitātes panākšanas satvaru un groza Regulas (EK) Nr. 401/2009 un (ES) 2018/1999 (“Eiropas Klimata akts”) (OV L 243, 9.7.2021., 1. lpp.).

(6) Karbonātu minerālu, piemēram, kalcija karbonāta vai magnija karbonāta, ķīmiskās īpašības nodrošina spēcīgas ķīmiskas saites, kas, ja vien tās netiek pakļautas paaugstinātai temperatūrai vai spēcīgām skābēm, dod iespēju oglekli uzskatīt par pastāvīgi ķīmiski saistītu. Tāpēc minerālu karbonizācijas rezultātā karbonātiežos uz ārkārtīgi ilgu laiku tiktu aizturēts ogleklis, kas normālos apstākļos atmosfērā netiktu emitēts ([4]).

(7) Apstākļi atkritumu incinerācijas iekārtās ir pietiekami, lai sāktos dekarbonizācijas reakcija. Tāpēc ogleklis, kas uztverts un izmantots produktos, kuru būtiska daļa pēc kalpošanas laika beigām tiek incinerēta, nebūtu jāuzskata par pastāvīgi ķīmiski saistītu.

(8) Karbonātu minerālu bāzes produkti, kurus izmanto būvizstrādājumos, piemēram, agregāti, cements, betons, ķieģeļi vai flīzes, ir ilgmūžīgi un var tikt izmantoti gadu desmitiem, pat gadsimtiem ilgi. Kalpošanas laika beigu posmā šādi produkti saskaņā ar atkritumu sarakstu ([5]) klasificējami būvdarbos un ēku nojaukšanā radušos atkritumu kategorijā. Saskaņā ar jaunāko Eiropas Komisijas Kopīgā pētniecības centra novērtējumu ([6]), būvdarbos un ēku nojaukšanā radušos atkritumu minerālu frakciju pēc kalpošanas laika beigām Savienībā caurmērā reciklē (79 %), izmanto aizbēršanai (10 %) un apglabā poligonos (11 %). Tāpēc uztvertais CO_2, ko izmanto karbonātu minerālu ražošanā un izmanto būvizstrādājumos, būtu jāuzskata par produktā pastāvīgi ķīmiski saistītu.

(9) To produktu saraksts, kurus uzskata par atbilstošiem Direktīvas 2003/87/EK 12. panta 3.b punktā noteiktajiem kritērijiem, būtu jāpārskata un vajadzības gadījumā jāatjaunina, balstoties uz jebkādu relevantu tehnoloģisko attīstību un inovāciju oglekļa pastāvīgā uzglabāšanā produktos, uzlabojumiem monitoringa, ziņošanas un verifikācijas praksē, ar ko ir iespējams sertificēt uzglabāšanas pastāvību, kā arī šīs regulas īstenošanā gūto pieredzi,

IR PIEŅĒMUSI ŠO REGULU.

1. pants

Priekšmets

Ar šo regulu nosaka prasības, kas jāizpilda, lai varētu uzskatīt, ka CO_2 produktā kļuvis pastāvīgi ķīmiski saistīts.

2. pants

Definīcijas

Šajā regulā piemēro šādas definīcijas:

1) "uztveršana" ir jebkurš tehnoloģisks process vai procedūra, kas vajadzīga, lai uztvertu un vajadzības gadījumā pirms izmantošanas apstrādātu vai attīrītu CO_2, kas radies darbībās, uz kurām attiecas Direktīva 2003/87/EK;

2) "izmantošana" ir jebkurš tehnoloģisks process vai prakse, kurā uztverto CO_2 izmanto par izejvielu produktu izgatavošanā;

([4]) *IPCC 2005. Special Report on Carbon Dioxide Capture and Storage. [Metz, B., Davidson, O., de Coninck, H. C., Loos, M., and Meyer, L. A. (eds.)]*. Sagatavojusi Klimata pārmaiņu starpvaldību padomes III darba grupa, Kembridža un Ņujorka: *Cambridge University Press*.

([5]) Komisijas Lēmums 2014/955/ES (2014. gada 18. decembris), ar ko groza Lēmumu 2000/532/EK par atkritumu sarakstu saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2008/98/EK (OV L 370, 30.12.2014., 44. lpp.).

([6]) *Cristobal Garcia, J., Caro, D., Foster, G., Pristera, G., Gallo, F. and Tonini, D., Techno-economic and environmental assessment of construction and demolition waste management in the European Union*, Eiropas Savienības Publikāciju birojs, Luksemburga, 2024, doi:10.2760/721895, JRC135470.

3) "ķīmiski saistīts" nozīmē, ka CO_2 ir ķīmiski pārveidots tā, ka oglekļa atoms ir ķīmiski fiksēts ar spēcīgām saitēm tā, ka ir novērsta tā ietekme uz globālo sasilšanu;

4) "produkts" ir preces vai materiāli, arī to starpprodukti un derivāti, kuros ar ķīmisko saistīšanos izmanto CO_2 vai oglekļa atomus, kas iegūti no CO_2;

5) "būvizstrādājums" ir jebkurš fizisks priekšmets ar formu vai bez tās, ko laiž tirgū, lai to pastāvīgi iestrādātu būvēs vai to daļās;

6) "normāla lietošana" ir jebkurš veids, kādā, balstoties uz produkta īpašībām, ir sagaidāms, ka tiešais lietotājs produktu parasti izmantos;

7) "pēc produkta kalpošanas laika beigām veikta normāla darbība" ir jebkāda dominējoša produkta apstrāde, ko veic, pamatojoties uz attiecīgo atkritumu apsaimniekošanas praksi un spēkā esošajiem tiesību aktiem, pēc tam, kad tiešais lietotājs produktu ir izmetis.

3. pants

Prasības attiecībā uz pastāvīgu uztveršanu un izmantošanu produktos

1. CO_2 uzskata par pastāvīgi ķīmiski saistītu produktā, ja ir izpildīti visi tālāk uzskaitītie kritēriji:

a) tas produktā kļuvis ķīmiski saistīts, izmantojot aktīvu un kontrolētu izmantošanas procesu, kas dod iespēju izmērīt un noteikt izmantošanas procesā produktā piesaistīto CO_2 ekvivalenta daudzumu, no kura atskaitīts ogleklis, kas materiālā bijis pirms CO_2 izmantošanas procesa vai pēc CO_2 izmantošanas procesa dabiski absorbēts no atmosfēras vai citiem avotiem, un

b) tas produktā paliek pastāvīgi ķīmiski saistīts tā, ka tas produkta normālas lietošanas gaitā, t. sk. jebkādas pēc produkta kalpošanas laika beigām veiktas normālas darbības gaitā, vismaz vairākus gadsimtus nenonāk atmosfērā. Ja produktam ir vairāki normālas lietošanas un kalpošanas laika beigu ceļi, šā punkta vajadzībām jāņem vērā visi šie ceļi. Produktus, kuri normālas lietošanas gaitā, arī jebkādas pēc produkta kalpošanas laika beigām veiktas normālas darbības gaitā, var tikt sadedzināti augstā temperatūrā, piemēram, atkritumu incinerācijas laikā, neuzskata par tādiem, kuros CO_2 ir pastāvīgi ķīmiski saistīts.

2. Produkti, ko uzskata par atbilstošiem 1. punkta prasībām, ir uzskaitīti pielikumā.

4. pants

Pārskatīšanas process

1. Komisija pielikumā uzskaitītos produktus pārskata, balstoties uz attiecīgo tehnoloģisko attīstību un inovāciju oglekļa pastāvīgā uzglabāšanā produktos, uz monitoringa, ziņošanas un verifikācijas prakses uzlabojumiem, kā arī uz šīs regulas īstenošanā gūto pieredzi, un vajadzības gadījumā pielikumu atjaunina.

2. 1. punkta vajadzībām Komisija ņem vērā kompetento iestāžu iesniegtos pieprasījumus atjaunināt pielikumā iekļauto produktu sarakstu, ar nosacījumu, ka tie ir pienācīgi pamatoti ar pierādījumiem par atbilstību 3. panta 1. punkta prasībām.

3. Pielikumā uzskaitīto produktu pārskatīšanas rezultātus un relevanto dokumentāciju dara publiski pieejamu.

5. pants

Stāšanās spēkā

Šī regula stājas spēkā divdesmitajā dienā pēc tās publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī.*

Šī regula uzliek saistības kopumā un ir tieši piemērojama visās dalībvalstīs.

Briselē, 2024. gada 30. jūlijā

Komisijas vārdā –
priekšsēdētāja
Ursula VON DER LEYEN

PIELIKUMS

PRODUKTI, KURUS UZSKATA PAR TĀDIEM, KUROS CO_2 IR PASTĀVĪGI ĶĪMISKI SAISTĪTS

1. Karbonātu minerāli, ko izmanto šādos būvizstrādājumos:

a) karbonizēti agregāti, ko piesaistītus vai nesaistītus izmanto minerālu bāzes būvizstrādājumos;

b) karbonizētas cementa, kaļķa vai citu būvizstrādājumos izmantotu hidraulisko saistvielu sastāvdaļas;

c) karbonizēts betons, arī gatavi bloki, bruģakmeņi vai gāzbetons;

d) karbonizēti ķieģeļi, flīzes vai citi mūrelementi.